

Samenzorg: professionals en mantelzorgers voegen samen

‘Zorgen voor’ werd al ‘zorgen dat’ en nu ook ‘zorgen mét’

Klinkt dat een beetje cryptisch? Hans van der Horst (manager Bedrijfsvoering) en Karin Wiersema (programmaleider Cliënt in Regie) leggen uit wat de nieuwe zorg is en wordt. Kwaliteit van leven staat centraal in samenzorg die individueel maatwerk wordt.

Karin trapt af: “Wanneer mensen bij ons komen wonen, is er thuis al veel gebeurd. Daardoor konden emoties, stress, spanning en belasting al oplopen. Familie, andere naasten, mantelzorgers hebben, naast de eerste contactpersoon, de ruimte nodig om aan de omschakeling te wennen, even op adem te komen.

Maar zij zijn wel degenen die de cliënt het beste kennen, er altijd al waren, en precies weten hoe ze persoonlijke kwaliteit van leven kunnen bijdragen.

Als je daarvan uitgaat, dan heb je een heel ander gesprek dan met ‘handjes te kort, het is druk, help maar effe’. Ook al in de thuiszorg maken naasten kennis met de schijf van vijf; wat ze fijn vinden om te - blijven - doen.

Hans knikt: “Vroeger kon je als verpleeg- of verzorgingshuis zeggen: ‘Fijn dat jullie vader of moeder hier komt wonen; nu gaan wij de zorg overnemen, dit is ons werk’. Het is ook het mooie vak van de zorgcollega’s maar zo kan het niet meer.

De schijf van vijf is kwalitatief logischer en waardevol, dit gaat over waarde toevoegen aan het leven van bewoners en cliënten. Voor mensen die misschien hun partner al hebben verloren en vanuit hun eigen huis bij ons komen wonen, is dat een enorme levensstap.

We willen ervoor zorgen dat zij prettig hun vertrouwde manier van leven kunnen voortzetten; wat deed u altijd, wat vindt u fijn om te doen, wilt u zelf eten maken? En hebt u daarbij een rollator of andere ondersteuning nodig, ook van uw omgeving? Dat zegt de schijf van vijf allemaal.”

is iets anders dan ‘u vraagt, wij draaien’. Daarvoor gaan we in gesprek; hoe kunnen we elkaar zo dicht mogelijk benaderen?

De schijf van vijf komt daarbij; dat is échte waardegedreven zorg die individueel maatwerk wordt.”

Leren loslaten

Deze andere vorm van ondersteuning vraagt om een andere mindset en leren loslaten, vraagt om meer samen te doen en vertrouwen om ondersteuning aan anderen over te laten, legt Karin uit: “Anderen toelaten zodat ook zij blijvend waarde kunnen toevoegen aan het leven van een cliënt.

Hoe gaat het op een afdeling wanneer daar twee of drie mantelzorgers helpen? We moeten leren om het nog meer met elkaar te doen. Voorbeeld: van een thuiswonend echtpaar is de man dementerend. De vrouw is dan al aan het afscheid nemen van de man die hij voorheen was, heeft het al druk met zijn zorg. Wanneer meneer naar ons verhuist, zetten zij samen een stap over de drempel.

Mevrouw kan in een gat vallen door de verhuizing van haar partner en het wegvallen van de zorg die zij aan haar man gaf. Besef dat Mevrouw hóeft haar man niet meer de dagelijkse zorg te geven maar kan wel nagels knippen, met hem buiten wandelen, zijn favoriete krant voorlezen of helpen

met eten. Dan voelt mevrouw zich ook betrokken.” Juist daarom wordt de schijf van vijf al aan het begin van de cliëntenreis naar voren geschoven: “Door mensen van Archipel Thuis en Archipel Rinette, door de zorgtrajectbegeleiders. Dan is het niet iets nieuws en verloopt de overgang organischer. Daarna komt ondersteuning weer ter sprake, met suggesties voor hulp.

Mevrouw weet precies wat haar man belangrijk vindt, kan het beste vertellen wat hij wel en niet prettig vindt. Zij helpt mee zijn kwaliteit van leven te verhogen. En met zo’n gespreksinsteek krijg je een dialoog.” De ondersteuning én cliënt worden er beter van, vindt Karin: “Als meneer onrustig wordt van nieuwe dingen, helpt een vertrouwd gezicht. Zo belangrijk is het om de zorg mét elkaar te doen.”

Hans: “Het gaat om de kwaliteit van de cliëntenreis, de rest volgt vanzelf. Wij komen bij de cliënt en zijn systeem, in plaats van dat de cliënt bij ons komt wonen. Bij de zachtere overgang naar wonen bij Archipel komen mantelzorgers - en het sociale systeem van de cliënt - nadrukkelijk in beeld, veel nadrukkelijker dan we voorheen dachten.

De mindset gaat van ‘we nemen het van u over’ naar ‘dit doen we samen’. Niet alleen de cliënt is in regie, de medewerker en de mantelzorger óók. De directe omgeving rond de cliënt zoekt in dialoog naar mogelijkheden met elkaar. Mooi om daarin iedereen mee te nemen.”

Ga je mee?

Gaat iedereen ook al mee daarin? Karin: “Dat is nog wisselend. We zijn ook aan het pionieren en de één is daar verder in dan de ander. Ik hoor al veel prachtige voorbeelden, zoals van de mantelzorgende dochter die op Gagelbosch bij haar vader woonde in het laatste stukje van zijn leven.

Archipel is een grote organisatie en we vragen nogal wat van de collega’s, dus er zijn ook andere verhalen. Daarom bezoek ik veel betrokken partijen met dit verhaal over de schijf van vijf en de cliëntenreis: van de Archideeldagen tot de cliëntadviseurs, de ondersteunende teams, de coördinatoren vrijwillige inzet, de dagbesteding Doe & Deel, de behandelaars.

Daar voel en proef ik hoe het verhaal landt, welke beren op de weg mensen zien, welke kansen en mogelijkheden.”

Hans: “Daarnaast zijn we bezig met Leren en Ontwikkelen. Hoe gaan we collega’s helpen om dit in de praktijk handen en voeten te geven? Dagelijks toepassen is anders dan het theoretische verhaal. Niet elke mantelzorger staat meteen in de startblokken. Begrijpelijk, want het was zo lang gebruikelijk dat bewoners hier ‘zorgen voor’ kregen; ‘daar zijn jullie voor’.”

Karin: “Mogelijk geeft het VWS-programma Waardigheid en Trots ons ondersteuning bij het invoeren van de schijf van vijf.” Ook de cliëntenreis wordt onder de loep genomen: “In welke processtappen zit de mantelzorger? Er is heel veel bekend over wat wij als organisatie nodig hebben om ondersteuning te kunnen bieden, maar hoe zit dat met cliënten en hun netwerk?”

Hans: “Juist met onze drie organisaties in thuiszorg en verpleeghuiszorg kunnen wij die hele cliëntenreis gelijkmatiger te laten verlopen, zonder schotten ertussen.

De mantelzorger naar school: De regionale Mantelzorgacademie

Regionaal wordt samengewerkt aan een Mantelzorgacademie, verkapt Karin: “We kunnen wel van alles vragen aan mantelzorgers maar ook zij hebben ondersteuning nodig.

Dat moet regiobreed, dus ook vanuit ziekenhuizen en thuiszorg. In Maastricht werpt zo’n academie al vruchten af, daar zijn we gaan kijken.”

Op zo’n Mantelzorgacademie kunnen mantelzorgers vaardigheden en handelingen leren die in de zorg thuis en bij Archipel van pas komen; ze hoeven dan niet thuis te wachten op de thuiszorg en kunnen hun dag invullen zoals ze willen.

Karin: “Ook dan heb je weer eigen regie en eigen keuzes.” Hans: “En het is voor cliënten prettiger wanneer een vertrouwd iemand hen helpt.”

Meer weten over Samenzorg en de schijf van vijf?

De transitie naar de gezamenlijke zorg voor de kwaliteit van leven is een fikse stap. Om iedereen daarin te ondersteunen, zijn er allerlei informatie-hulpmiddelen.

Voor mantelzorgers en andere naasten van cliënten en bewoners zijn de familieflyer en het verhuiskaartje in ontwikkeling, evenals de eigen mantelzorgpagina’s op de Archipelwebsite: archipelzorggroep.nl/samenwaardevol.

Natuurlijk worden ook onze gewaardeerde vrijwilligers meegenomen op de reis, zodat de inzet van mantelzorgers aansluit bij die van hen.

